

ZINTEGROWANE DZIAŁANIA NA RZECZ ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU OBSZARÓW MIEJSKICH

POLITYKA SPÓJNOŚCI NA LATA 2014–2020

W grudniu 2013 r. Rada Unii Europejskiej formalnie przyjęła nowe zasady i przepisy dotyczące unijnej polityki spójności na lata 2014–2020.

Niniejszy arkusz informacyjny jest jednym z serii arkuszy, w których określono kluczowe elementy przyszłego podejścia.

Spis treści

Na czym polegają zintegrowane działania na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich?

Jaki jest cel?

Co zostało uwzględnione w nowym podejściu?

Co odróżnia tę politykę od polityki w latach 2007–2013?

Jakie będą skutki praktyczne?

Na czym polegają zintegrowane działania na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich?

[↑ Do góry](#)

Miasta są przestrzenią, w której skupia się działalność człowieka i w której dochodzi do interakcji między ludźmi. Są siłą napędową europejskiej gospodarki, oferują miejsca pracy i usługi, a także są katalizatorem kreatywności oraz innowacji w całej UE. Blisko 70% ludności UE mieszka na obszarach miejskich. Obszary te generują ponad dwie trzecie unijnego PKB. Są to jednak również miejsca uporczywego występowania problemów takich jak bezrobocie, segregacja, ubóstwo i zanieczyszczenie środowiska. W związku z tym polityka dotycząca obszarów miejskich ma szersze znaczenie dla UE jako całości.

Coraz bardziej staje się oczywiste, że różne wyzwania stojące przed obszarami miejskimi — gospodarcze, środowiskowe, klimatyczne, społeczne i demograficzne — są ze sobą powiązane, a sukces w rozwoju obszarów miejskich można osiągnąć jedynie przez zintegrowane podejście do tego zagadnienia. Środki dotyczące fizycznej renowacji obszarów miejskich powinny się zatem łączyć ze środkami promującymi edukację, rozwój gospodarczy, włączenie społeczne i ochronę środowiska. Niezbędny jest również rozwój silnego partnerstwa uwzględniającego lokalnych obywateli, społeczeństwo obywatelskie, lokalną gospodarkę oraz różne szczeble administracji rządowej. W celu identyfikacji wspólnych rozwiązań oraz osiągnięcia powszechnie akceptowanych i trwałych rezultatów konieczne jest łączenie możliwości i lokalnej wiedzy.

Jest to szczególnie ważne w obecnej sytuacji, zwłaszcza w kontekście poważnych wyzwań, przed jakimi stoją miasta Europy. Wyzwania te to nie tylko określone zmiany demograficzne, ale również skutki stagnacji gospodarczej w zakresie tworzenia nowych miejsc pracy i świadczenia usług oraz negatywne efekty zmiany klimatu. Znalezienie skutecznych rozwiązań tych problemów będzie mieć kluczowe znaczenie na drodze do inteligentnego, zrównoważonego społeczeństwa sprzyjającego włączeniu społecznemu, przewidzianego w strategii „Europa 2020”.

Jaki jest cel?

[↑ Do góry](#)

Celem polityki spójności na lata 2014–2020 jest wspieranie zintegrowanej strategii na rzecz stymulowania zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich. Ma to poprawić dynamikę rozwoju miast, a także zapewnić powstanie efektu synergii między inwestycjami finansowanymi z europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych.

Co zostało uwzględnione w nowym podejściu?

[↑ Do góry](#)

Zintegrowane strategie rozwoju obszarów miejskich o bardziej całościowym podejściu:

Zasadniczo Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR) powinien wspierać zrównoważony rozwój obszarów miejskich w ramach zintegrowanych strategii służących rozwiązywaniu problemów gospodarczych, środowiskowych, klimatycznych, demograficznych i społecznych, przed jakimi stoją obszary miejskie (art. 7 rozporządzenia w sprawie EFRR). Znaczenie tej zasady jest dwojakie: z jednej strony zasoby powinny być w zintegrowany sposób przeznaczane na rozwój obszarów miejskich o określonej specyfice wyzwań, a z drugiej strony projekty na rzecz rozwoju obszarów miejskich finansowane z EFRR powinny być zintegrowane w ramach szerszych celów programowych. Państwa członkowskie UE powinny dążyć do wykorzystywania Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) w synergicznym połączeniu z EFRR w celu uzupełniania środków związanych z zatrudnieniem, edukacją, włączeniem społecznym i możliwościami instytucjonalnymi, zaplanowanych i wdrażanych w ramach tych zintegrowanej strategii.

Większe skupienie na rozwoju obszarów miejskich na szczeblu programowania:

Umowy o współpracy i programy operacyjne powinny zapewniać zintegrowane podejście do wykorzystywania europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich w szerszym kontekście rozwoju terytorialnego. Ponadto Komisja oczekuje, że to podejście do rozwoju obszarów miejskich będzie ściśle powiązane ze zintegrowanym podejściem do specyficznych potrzeb obszarów geograficznych, które są w największym stopniu dotknięte ubóstwem, lub grup docelowych, które są najbardziej zagrożone dyskryminacją lub wykluczeniem – zgodnie z treścią umowy o współpracy i programów operacyjnych.

Priorytety inwestycyjne ułatwiające rozwiązywanie problemów obszarów miejskich:

Kilka celów tematycznych finansowanych ze środków europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych obejmuje priorytety specyficzne dla obszarów miejskich np. promowanie strategii niskoemisyjnych dla obszarów miejskich, poprawa stanu jakości środowiska miejskiego, w tym rekultywacja terenów poprzemysłowych i redukcja zanieczyszczenia powietrza, promowanie zrównoważonej mobilności miejskiej oraz promowanie włączenia społecznego przez wspieranie fizycznej, gospodarczej i społecznej rewitalizacji zdegradowanych obszarów miejskich (wymienione w art. 5 rozporządzenia w sprawie EFRR). Te priorytety inwestycyjne mogłyby zostać uwzględnione w zintegrowanej strategii na rzecz rozwoju danego obszaru miejskiego (art. 7 rozporządzenia w sprawie EFRR), a ich uzupełnieniem byłyby działania finansowane przez EFS w ramach jego priorytetów inwestycyjnych (art. 3 rozporządzenia w sprawie EFS).

Udoskonalone narzędzia do realizacji zintegrowanych działań:

- » Zintegrowane inwestycje terytorialne to nowy model realizacji celów, który pozwala łączyć w pakiety środki finansowe pochodzące z kilku osi priorytetowych co najmniej jednego programu na potrzeby podejmowania interwencji wielowymiarowych lub międzysektorowych. Może to być idealny instrument wspierania zintegrowanych działań w obszarach miejskich, ponieważ umożliwia łączenie środków powiązanych z różnymi celami tematycznymi, w tym łączenia środków finansowych ze wspomnianych osi priorytetowych i programów operacyjnych finansowanych przez EFRR, EFS i Fundusz Spójności (art. 36 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów). Uzupełnieniem zintegrowanych inwestycji terytorialnych może być także pomoc finansowa z EFRROW lub EFMR.

» Rozwój lokalny kierowany przez społeczność to narzędzie służące promocji wdrażania oddolnych strategii lokalnych opracowywanych i realizowanych przez lokalne grupy działania złożone z przedstawicieli wszystkich sektorów interesu lokalnego. Jest to rozszerzenie na obszary miejskie podejścia zastosowanego w inicjatywie LEADER, promującego wśród społeczności poczucie własności i wielopoziomowy nadzór. Rozwój lokalny kierowany przez społeczność umożliwia prowadzenie działań uwzględniających budowanie potencjału na podstawie potrzeb, tworzenie sieci kontaktów oraz stymulowanie innowacyjności już na szczeblu sąsiedzkim. Ma to dać społeczności możliwość pełnego wykorzystania swojego potencjału (art. 32–35 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów).

Instrumenty finansowe:

Państwa członkowskie są zachęcane do szerokiego wykorzystywania instrumentów finansowych w ramach wspierania zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich. Zakres instrumentów finansowych został rozszerzony i obejmuje wszystkie cele tematyczne oraz priorytety inwestycyjne, a także wszelkiego typu beneficjentów, projekty i działania (art. 37–46 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów).

Wyodrębnione finansowanie zintegrowanych działań na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich:

Co najmniej 5 % środków z EFRR przyznanych każdemu państwu członkowskiemu należy zainwestować w realizację zintegrowanych strategii na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich. Istnieje kilka możliwości finansowania tych strategii:

- z wykorzystaniem nowych zintegrowanych inwestycji terytorialnych,
- za pośrednictwem odrębnego programu operacyjnego,
- lub w ramach odrębnej osi priorytetowej (art. 7 ust. 2 rozporządzenia w sprawie EFRR).

Większa odpowiedzialność władz miejskich:

Wdrażanie strategii na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich wymaga w pewnym stopniu powierzenia zadań władzom miejskim (art. 7 ust. 4 i 5 rozporządzenia w sprawie EFRR). Może to mieć różny wymiar w zależności od organizacji instytucjonalnej każdego państwa członkowskiego. Państwa członkowskie odpowiadają jednak przynajmniej za wybór operacji. Każde państwo członkowskie musi określić w umowie o partnerstwie zasady wyboru obszarów miejskich, w których mają być realizowane zintegrowane działania na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich, a także szacunkową alokację środków na te działania.

Innowacyjne działania miejskie:

330 mln EUR zostanie przeznaczonych na wsparcie innowacyjnych działań na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich (o czym mowa w art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR). Takie innowacyjne działania obejmują badania i projekty pilotażowe mające na celu przetestowanie nowych rozwiązań dotyczących problemów miejskich, które prawdopodobnie nasilą się w nadchodzących latach.

Wzmocnione tworzenie sieci kontaktów:

- » Komisja utworzy sieć na rzecz rozwoju obszarów miejskich. Obejmie ona władze miejskie, które otrzymują z europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych środki do rozdysponowania zgodnie z art. 7 i 8 rozporządzenia w sprawie EFRR (art. 9 rozporządzenia w sprawie EFRR). Sieć będzie służyła za forum umożliwiające budowanie potencjału oraz wymianę doświadczeń między miastami będącymi pionierami nowych technik i realizującymi zintegrowane inwestycje. Sieć nie jest instrumentem finansowania, ale narzędziem, w ramach którego miasta mogą dzielić się informacjami na temat stosowania nowych podejść.
- » W ramach założeń europejskiej współpracy terytorialnej program wymiany i nauki dla miast będzie nadal stwarzać możliwości tworzenia sieci kontaktów w celu przekazywania i opracowywania sprawdzonych metod działania w zakresie rozwoju obszarów miejskich (art. 2 rozporządzenia w sprawie europejskiej współpracy terytorialnej na lata 2014–2020). Współpraca między władzami miejskimi będzie kontynuowana w ramach dofinansowanego programu URBACT III.

Co odróżnia tę politykę od polityki w latach 2007–2013? [↑ Do góry](#)

Bardziej zintegrowane podejście do rozwiązywania problemów miejskich:

W latach 2007–2013 takie rozwiązanie było jedynie możliwością, w latach 2014–2020 rozwój obszarów miejskich będzie natomiast realizowany obowiązkowo w ramach strategii w zakresie zintegrowanych działań (art. 7 rozporządzenia w sprawie EFRR). W art. 12 rozporządzenia w sprawie EFS określono również uzupełniający wkład EFS na rzecz realizacji takich strategii.

Bardziej funkcjonalne podejście, umożliwiające interwencję w odpowiedniej skali:

Interwencje z zakresu zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich mogą obejmować różne rodzaje miast i obszarów miejskich, zgodnie z definicją określoną przez państwa członkowskie, umożliwia to zatem finansowanie zintegrowanych działań od szczebla sąsiedzkiego lub okręgowego po większe funkcjonalne obszary miejskie, takie jak miasta-regiony czy obszary metropolitalne, łącznie z pobliskimi obszarami wiejskimi.

Wprowadzenie nowych narzędzi promocji zintegrowanych działań:

Nowe i bardziej elastyczne narzędzia, takie jak zintegrowane inwestycje terytorialne lub rozwój lokalny kierowany przez społeczność, wspierają zintegrowane podejście do zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich oraz ułatwiają kombinację instrumentalnych i zintegrowanych metod realizacji strategii na rzecz rozwoju tych obszarów,

Więcej obowiązków i możliwości dla miast:

Państwa członkowskie będą mogły zapewnić miastom możliwość planowania i realizowania w pełni zintegrowanych strategii łączących zasoby różnych osi priorytetowych i programów operacyjnych.

Działania wspierane przez różne fundusze, wielofunduszowe programy operacyjne i finansowanie krzyżowe:

Realizacja zintegrowanych strategii na rzecz rozwoju obszarów miejskich zostanie usprawniona dzięki możliwości łączenia działań finansowanych przez EFRR, EFS i Fundusz Spójności na szczeblu programowym lub operacyjnym. Finansowanie krzyżowe części operacji (do 10% każdej osi priorytetowej danego programu operacyjnego) między EFRR a EFS pozostanie formą uzupełniającą do podejścia wielofunduszowego (art. 98 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów).

Jakie będą skutki praktyczne?

[↑ Do góry](#)

Zintegrowane działania na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich stały się integralną częścią strategicznych ram polityki spójności na lata 2014–2020. Będzie to miało kilka praktycznych skutków na różnych szczeblach nadzoru nad opracowywaniem i wdrażaniem programów:

- » **Władze miejskie** otrzymujące środki finansowania zgodnie z art. 7 rozporządzenia w sprawie EFRR będą musiały opracować strategie na rzecz zintegrowanego rozwoju obszarów miejskich, które będą w stanie rozwiązać różnorodne problemy, z jakimi borykają się miasta. Władze te będą mieć również szerszy zakres odpowiedzialności w odniesieniu do rzeczywistej realizacji tej strategii, ponieważ wymagane będzie powierzenie im zadań w tym zakresie w stopniu minimalnym. W trakcie opracowywania zintegrowanych strategii władze miejskie powinny korzystać z ram odniesienia dla zrównoważonych miast europejskich (ang. *Reference Framework for Sustainable Cities, RFSC*), które są praktycznym narzędziem internetowym utworzonym po to, aby pomagać miastom w tym zakresie.
- » **Państwa członkowskie** mają obowiązek przeprowadzić dokładną analizę terytorialną i w większym stopniu skupić się na obszarach miejskich w stosownych programach operacyjnych. Będą także zobligowane do podjęcia stosownych działań umożliwiających powierzenie władzom miejskim zadań (przynajmniej wyboru projektów) związanych z realizacją strategii na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich.
- » **Komisja Europejska** będzie zmierzać do: większej integracji w kontekście rozwoju obszarów miejskich przez sprawowanie kontroli w tym zakresie podczas oceny programów operacyjnych, większej innowacyjności dzięki realizacji inicjatywy Innowacyjne Działania oraz silniejszego budowania potencjału i wymiany doświadczeń w ramach sieci na rzecz rozwoju obszarów miejskich oraz dofinansowanego programu URBACT III.

Więcej informacji

Więcej arkuszy informacyjnych związanych z zagadnieniami polityki spójności:
http://ec.europa.eu/regional_policy/what/future/publication/index_pl.cfm

Ogólne informacje na temat polityki regionalnej:
http://ec.europa.eu/regional_policy/index_pl.cfm